

Аспірантські дослідження в інформаційній та бібліотечній сфері

Перший номер часопису, присвячений працям аспірантів закладів вищої освіти України, являє собою зріз сучасних досліджень у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи з акцентом на цифрові трансформації, глобалізацію та соціальні виклики. Статті охоплюють різноманітні аспекти: від емпіричного аналізу використання штучного інтелекту (ШІ) у бібліотеках (Д. Гончаров) до історичного огляду гендерних питань у друкарській справі (О. Гончар), від моніторингу втрат і пошкоджень культурної спадщини в умовах війни (В. Матіос) до аналізу маркетингових трендів у брендингу бібліотек (М. Шаповал).

Ці дослідження демонструють єдність підходу: усі автори зосереджують увагу на адаптації діяльності культурних інституцій до цифрової ери, наголошуючи на ролі сучасних технологій (штучний інтелект, метадані, VR/AR, Web 3.0) як інструментів оптимізації процесів, подолання викликів і посилення соціальної ролі бібліотек, архівів та бізнес-структур.

Основні тенденції, притаманні дослідженням українських аспірантів:

1. Цифровізація як головний тренд. Більшість статей (Д. Гончаров, Д. Грещук, Г. Нудишук, О. Берестов, В. Матіос, М. Шаповал) сфокусовано на специфіці впровадження інновацій: використання ШІ для аналізу даних, метаданих для інформаційних зв'язків чи цифрових платформ для моніторингу. Це свідчить про усвідомлення авторами потреби переходу від традиційних методів до гібридних систем, які забезпечують ефективність, доступність і сталість. Наприклад, емпіричні дані щодо використання ШІ в бібліотеках України Д. Гончарова свідчать про розрив між зацікавленістю та практичними компетенціями персоналу, Д. Грещук доводить, що метадані є ключем до оптимізації архівного документообігу, А. Спектор демонструє ефективність застосування сучасних баз даних для зберігання та аналізу архівних документів.

2. Глобальні та локальні виклики. У дослідженнях Г. Нудишук та О. Берестова проаналізовано аспекти трансформації публічних бібліотек у глобальному просторі, висвітлено можливості (інноваційні технології, цифрові комунікації) та бар'єри (фінансові обмеження, цифровий розрив). В. Матіос додає актуальний контекст війни, демонструючи синергію державних, громадських і міжнародних зусиль у справі охорони культурної спадщини.

3. Міждисциплінарність і практична орієнтованість. У працях Н. Ухаліної та М. Шаповала комунікацію інтегровано з бізнес-процесами та маркетингом, що увиразнює роль соціальних взаємодій для інноваційності. Історичний аналіз Д. Гончара додає глибини сучасним дискусіям про гендерну рівність, розкриваючи еволюцію трудових відносин у друкарській справі.

Внесок у науку та практику. Представники молодого покоління науковців не лише діагностують проблеми, а й пропонують рішення — від стратегій упровадження інновацій (О. Берестов) до перспектив інтеграції трендів (М. Шаповал). Автори концентрують увагу на етичних аспектах використання ШІ (Д. Гончаров), відкритості даних (В. Матіос) і сталому розвитку (Н. Ухаліна), і ці знання є цінним ресурсом для фахівців, освітян, політиків. Результати студій свідчать про зрілість нової генерації дослідників, які поєднують теорію з емпірикою, локальний досвід — із глобальними трендами, сприяючи трансформації культурної сфери України.

Загалом, номер часопису демонструє потенціал українських аспірантів як рушійної сили наукового прогресу й свідчить, що в умовах швидких змін ключем до успіху є гнучкість, співпраця й технологічна грамотність. Ці праці не лише збагачують академічний дискурс, а й мають потенціал для реального впливу на теорію та практику бібліотечної, архівної та комунікаційної галузей.

Побажання молодим науковцям

Шановні молоді науковці, аспіранти та здобувачі, чії статті стали основою цього номеру! Ваші дослідження — це не просто академічні вправи, а гідний внесок у майбутнє України, особливо в часи, коли цифрова трансформація та геополітичні виклики потребують свіжих ідей і сміливих рішень.

Бажаю вам не зупинятися на досягнутому: продовжуйте глибоко занурюватися в міждисциплінарні теми, поєднуючи гуманітарні науки з технологіями, як ви це робите зараз. Нехай ваші дослідження, опитування й історичні розвідки стануть основою для практичних змін — від модернізації бібліотек до збереження культурної спадщини.

Пам'ятайте про важливість етики в роботі з ШІ та даними, як наголошує Д. Гончаров, і завжди шукайте баланс між інноваціями та людським чинником. Будьте відкритими до співпраці — з державними структурами, міжнародними партнерами та громадами, як пропонує В. Матіос. Розвивайте критичне мислення, аналізуйте глобальні тренди, як М. Шаповал, і не бійтеся шукати історичні паралелі, як О. Гончар, адже вони надають уроки сучасності.

Бажаю вам натхнення, стипендій і грантів для реалізації ідей, публікацій у престижних журналах і, головне, — віри в те, що ваша наука може змінити світ на краще. Досліджуйте, розвивайтеся та пам'ятайте: майбутнє культури й інформації — у ваших руках! Успіхів у всіх починаннях!

*З повагою
доктор технічних наук, професор,
шеф-редактор "Вісника Книжкової палати"
Микола Сенченко*